

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การใช้ความรุนแรงในครอบครัว เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมมานานเกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจ โดยมีทัศนคติความเชื่อที่ว่าชายมีอำนาจเหนือกว่าหญิงผู้ถูกระทำส่วนใหญ่จึงเป็นเด็กและสตรี เป็นการกระทำรุนแรงต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ และเพศ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ ได้แก่ ความรุนแรงต่อคู่สมรส ความรุนแรงต่อเด็ก และความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ

ปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ไม่ได้รับความสนใจจากบุคคลในสังคม รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย เนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัว บุคคลภายนอกไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว จึงกลายเป็นปัญหาอาชญากรรมเงียบที่ไม่ได้รับการสนใจ หรือดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด หรือให้ความช่วยเหลือดูแลเหยื่อ ประกอบกับกฎหมายที่นำมาใช้กับคดีความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งเป็นคดีที่มีความละเอียดซับซ้อน ผู้กระทำความผิดไม่ได้กระทำกับบุคคลทั่วไปแต่กระทำต่อบุคคลในครอบครัว อันมีความใกล้ชิดเกี่ยวพันต้องพึ่งพาอาศัยกันทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจ จึงแตกต่างกับอาชญากรรมทั่วไป ก็ใช้กฎหมายอาญาดำเนินคดีเช่นเดียวกับอาชญากรรมทั่วไป กฎหมายอาญามีเจตนารมณ์ที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดมากกว่าที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดหรือปกป้องคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในมาตรา 52 ได้บัญญัติรับรองสิทธิ เด็ก สตรี และบุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม ทั้งมีสิทธิได้รับการบำบัดฟื้นฟูในกรณีที่มีเหตุดังกล่าว ส่งผลให้รัฐมีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งมีเจตนารมณ์ที่สำคัญ ที่ให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัวและยับยั้งการกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ได้ประกอบกับเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม ให้ความคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เป็นการเปลี่ยนแนวคิดเดิมที่ว่า

ความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว บุคคลภายนอก ไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว กลายเป็นปัญหาสังคมที่ทุกคนต้องช่วยกันแก้ไข

จากการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ที่ผ่านมามีปัญหาข้อขัดข้องในการบังคับใช้ เนื่องมาจากความไม่ชัดเจนต่ออาศัยการตีความกฎหมาย ได้แก่ นิยามของคำว่า “ความรุนแรงในครอบครัว” มีปัญหาข้อกฎหมายว่า หมายรวมถึงกรณี การกระทำต่อชีวิตด้วยหรือไม่ เนื่องจากในสภาพปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นมีการกระทำต่อชีวิตด้วย และนิยามของคำว่า “บุคคลในครอบครัว” มีการบัญญัติไม่ชัดเจน และต่ออาศัยการตีความกฎหมาย เพื่อนำพระราชบัญญัติดังกล่าวไปใช้บังคับ เช่น คู่สมรสเดิม หมายถึง สามีภริยาเดิมทุกคู่ที่ จดทะเบียนหย่าไปแล้วหรือไม่ ระยะเวลาที่จดทะเบียนหย่าหรือ จะต้องมีความสัมพันธ์กันในลักษณะอย่างไร เช่น ภายหลังหย่าร้างยังคงอยู่ในบ้านเดียวกัน หรือ ต่างฝ่ายต่างมีสามีหรือภริยาใหม่แล้ว จะยังคงเป็นบุคคลในครอบครัวหรือไม่ เป็นต้น

ประกอบกับมีปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ได้แก่ การบัญญัติให้ความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ในสภาพความเป็นจริงผู้เสียหายไม่ยอมรับทุกข้อดำเนินคดีกับผู้กระทำ ความผิดส่งผลให้ไม่สามารถนำมาตรการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มาใช้บังคับเพื่อคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไม่ได้ ปัญหาอำนาจศาลในการพิจารณาคดี ได้มีการบัญญัติให้อำนาจศาลอื่น เช่น ศาลจังหวัด ที่มีไซศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาคดีความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งศาลดังกล่าวไม่ได้มีผู้พิพากษาและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านปัญหาครอบครัวดังเช่นศาลเยาวชนและครอบครัว ปัญหาอำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่สามารถออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพได้ทันทีเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งเหตุ ทำให้บุคคลผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไม่ได้รับการช่วยเหลือได้โดยเร็ว และปัญหาการคุ้มครองพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจาก การกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นการกระทำที่ล้วนแต่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล หากไม่มีการคุ้มครองพนักงานเจ้าหน้าที่หากได้กระทำโดยสุจริต ย่อมได้รับความคุ้มครอง และไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญา และทางปกครอง ส่งผลให้พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่กล้าที่จะปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐาน ในกรณีที่ผู้กระทำความรุนแรงเป็นผู้ถูกระทำ มาก่อนอย่างต่อเนื่อง ยาวนาน จนมีผลกระทบต่อจิตใจต้องกระทำการ ได้ตอบเพื่อป้องกันตนเองหรือด้วยความโกรธหรือด้วยความหวาดระแวง เพื่อให้ตนเองรอดพ้นจากการถูกทำร้าย

ในการดำเนินคดี จำเลย ไม่สามารถยกข้อต่อสู้การกระทำครั้งก่อนของผู้เสียหายที่กระทำต่อจำเลย มาเป็นข้อต่อสู้ได้

ดังนั้น ผู้เขียนจึงประสงค์จะศึกษาหลักกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาคตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 อันได้แก่ ปัญหาความไม่ชัดเจนของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เพื่อนำไปสู่การแก้ไขกฎหมายให้มีการคุ้มครองความรุนแรงในครอบครัวให้ครอบคลุม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการอุดช่องว่างของกฎหมายโดยคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ต่อประชาชนโดยส่วนร่วม

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาถึงสภาพปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
2. เพื่อศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวและแนวคิดมาตรการเยียวยาผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
3. เพื่อศึกษาหลักกฎหมายเกี่ยวกับผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามกฎหมายประเทศไทย และกฎหมายต่างประเทศ
4. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 อันได้แก่ ปัญหาความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550
5. เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในครอบครัวเพื่อให้กฎหมายมีความเหมาะสมและเป็นธรรม

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ในการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัว พ.ศ. 2550 มีปัญหาข้อขัดข้องในการบังคับใช้ เนื่องมาจากความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และปัญหาการรับฟัง

พยานหลักฐานพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 การศึกษากฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องนำไปสู่การแก้ไขปัญหาดังกล่าวทำให้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 บังคับใช้ได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

สารนิพนธ์ฉบับนี้จะเน้นศึกษาปัญหาในการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 กฎหมายต่างประเทศ เพื่อนำไปสู่การเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เพื่อให้กฎหมาย มีความเหมาะสมและเป็นธรรม

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

เป็นการศึกษาแบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษารวบรวมข้อมูลจากตัวบทกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เอกสารต่างๆ อาทิ งานวิจัย ตำรา วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ บทความทางวิชาการอื่นๆ รวมทั้งข้อมูลทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์และนำเสนอผลที่ได้จากการศึกษา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
2. ทำให้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวและแนวคิดมาตรการเยียวยาผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
3. ทำให้ทราบถึงหลักกฎหมายเกี่ยวกับผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามกฎหมายประเทศไทย และกฎหมายต่างประเทศ
4. ทำให้ทราบถึงปัญหาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 อันได้แก่ ปัญหาความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550
5. ทำให้ทราบถึงข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เพื่อให้กฎหมายมีความเหมาะสมและเป็นธรรม